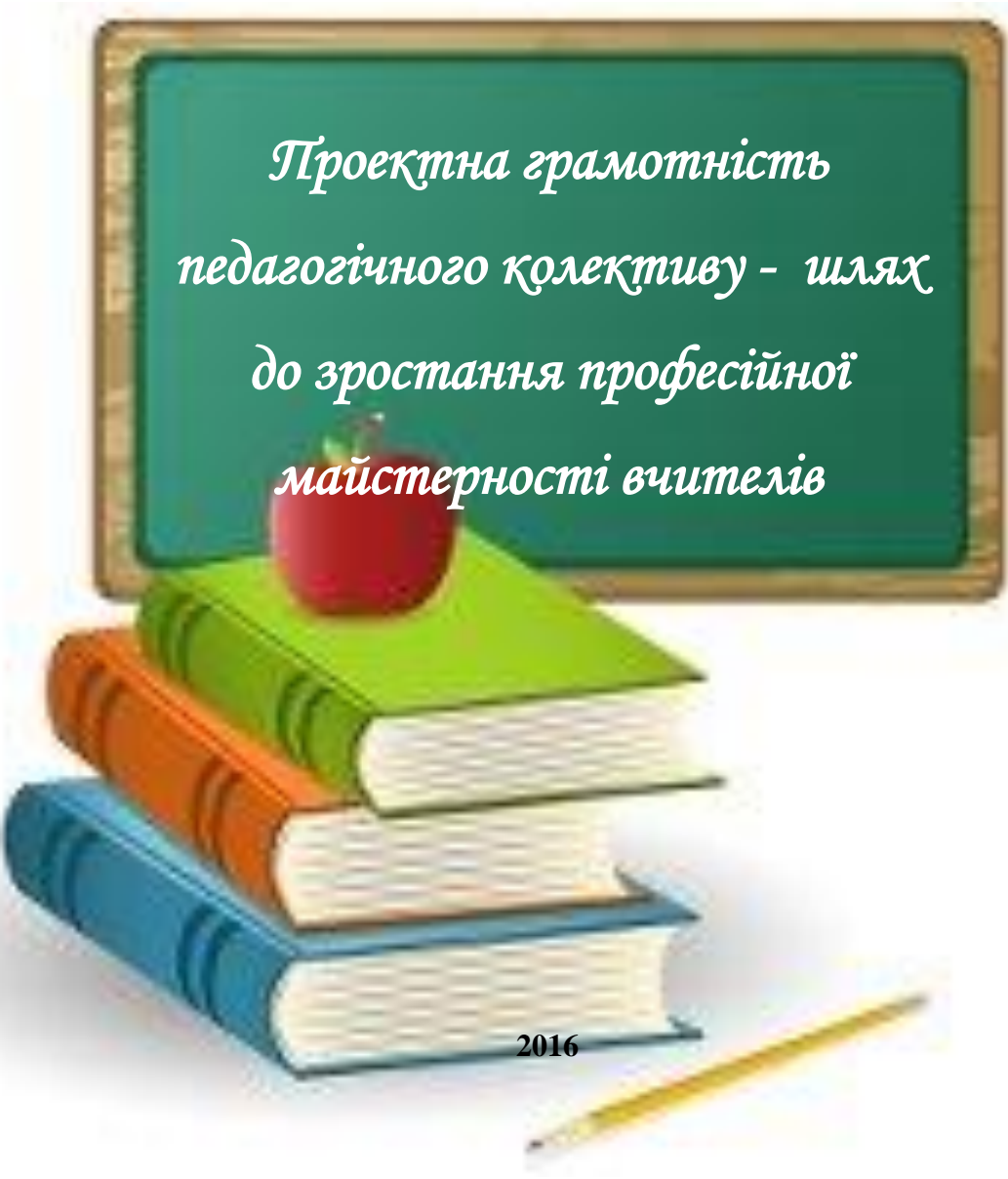

*Районний методичний центр відділу освіти
Теофіпольської райдержадміністрації
Волице-Полівська загальноосвітня школа I-III ступенів*

Мельник Альона Вікторівна

*Проектна грамотність
педагогічного колективу - шлях
до зростання професійної
майстерності вчителів*

2016

Посібник для зростання професійної майстерності вчителів. Волиця-Польова 2016. С. 46

Посібник містить матеріал з теорії методу проектів, поданий у вигляді схем і таблиць, а також рекомендації щодо використання методу проектів у процесі організації навчально-виховного процесу.

Посібник адресовано учителям загальноосвітніх навчальних закладів.

Укладач: Мельник А. В. - заступник директора з навчально-виховної роботи Волице-Полівської ЗОШ I – III ступенів

Рецензент: Міщишина В.М. - завідувача районним методичним центром відділу освіти Теофіпольської районної державної адміністрації.

Рекомендовано: методичною радою методичного центру відділу освіти Теофіпольської районної державної адміністрації

Протокол № 4 від 22 грудня 2016 року

Передмова

Сьогодні освіта постала перед альтернативою: або зробити відчайдушний, рішучий стрибок на підніжку останнього вагона потяга, який швидко прямує в новий світ високих технологій та інноваційного розвитку, або зостатися на пероні науково-педагогічної відсталості.

Умови сучасного життя, зростаючий об'єм інформації вимагають, щоб школа готувала учнів, які уміють самостійно добувати знання, виділяти головне, швидко орієнтуватися у конкретній ситуації. Реформування системи освіти в Україні набуло нині глобального характеру. Нині ми є свідками і учасниками процесів, котрі безпосередньо пов'язані з реформуванням змісту освіти затвердження Державних стандартів початкової та базової повної середньої освіти. Звертається увага на оцінювання навчальної діяльності учнів.

Багатьом відома така притча. Звернувся до монаха бідняк: «Дай мені риби! Я голодний». Монах мовчки віддав йому вудочку.

Повчальний зміст зрозумілий: треба давати не стільки їжу, скільки засіб її добування. Цей висновок стосується цілей та завдань, що стоять перед сучасною освітою в інформаційному суспільстві. На зміну традиційній системі навчання приходить особистісно-орієнтоване, традиційні методи замінюються інноваційними. Вони передбачають зміщення акцентів у навчальній діяльності, її спрямування на інтелектуальний розвиток учнів за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності.

Одним із найперспективніших методів навчання вважають метод проєктів. Він створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію до навчання, сприяє розвитку інтелектуальних здібностей. Учні набувають досвіду розв'язання проблем майбутнього самостійного життя, які вони проєктують у навчанні.

Метод проєктів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він виник у 20-ті роки минулого століття в США (його називали також методом проблем). Його почав

використовувати на початку ХХ століття американський педагог, психолог, філософ Джон Дьюї. Далі ця дидактична система поширилася в Англії, інших європейських країнах, в Росії та Україні (С. Шацький, Г. Ващенко, Н. Крупська, А. Петрович, Л. Миловидів, Н. Костелянець, І. Чечель). Надмірне захоплення цим методом призвело до втрати системи в роботі шкіл і перетворилося у стимулюючий фактор. Педагогічна преса критикувала цей метод, і практично його застосування у 1931 році було заборонено.

На сучасному етапі реформування шкільної освіти виникла необхідність відродження методу проєктів. Теоретики сучасної вітчизняної дидактики трактують проєктування як процес та технологію створення і використання проєктів, а метод проєктів – як систему навчання та виховання, за якою учні набувають знань і вмінь у процесі планування й виконання поступово ускладнених завдань – проєктів.

Проєктування (створення спільних проєктів) – спосіб організації взаємодії учня та вчителя в навчально – виховному процесі, який, взаємопроникаючи, об'єднує змістовий, процесуальний та методичний компоненти процесу навчання під час створення проєктів – поетапної практичної діяльності для досягнення поставлених завдань. Навчальне проєктування – це комплекс пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних та письмових видів робіт, що виконуються учнями самостійно (в парах, групах, індивідуально) з метою практичного чи теоретичного вирішення значущої проблеми. Її розв'язання передбачає використання різних методів і засобів навчання та інтегрованих знань з різних галузей науки, техніки, творчості.

Метод проєктів - це освітня технологія, спрямована на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь та навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку. Метод проєктів

успішно і досить активно розвивається, тому що дає змогу раціонально поєднувати теоретичні знання з їх практичним застосуванням. Це також поєднання теорії з практикою, зв'язок навчальної і виховної роботи з життям. Проектна технологія передбачає системне послідовне моделювання вирішення проблемних ситуацій, які потребують від учасників навчального процесу пошукових зусиль, спрямованих на дослідження та розробку оптимальних шляхів створення проєктів, їх неодмінний захист і аналіз результатів.

Метод проєктів допомагає формувати особистісні риси, які розвиваються лише в діяльності й не можуть бути засвоєні вербально. Під час роботи над проєктом діти набувають досвіду індивідуальної самостійної діяльності.

Проект- розроблений план, попередній текст якого-небудь документу; задум, план (С.І.Ожегов).

Метод проєкту – спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, яка завершується реальним результатом – завжди рішення якої-небудь проблеми.

Навчальний проект – самостійна, творча, завершена робота учня, яка відповідає його новим можливостям і виконана у відповідності з узагальненим алгоритмом проектування: від ідеї до її втілення в реальність.

В умовах особистісно зорієнтованого навчання метод проектів набуває нового переосмислення. Проекти сьогодні використовуються й у рамках навчального процесу в школі, найповніше забезпечуючи взаємодію учасників, і як спосіб організації життя і в управлінській та методичній діяльності. З боку учнів цей метод заохочує і підсилює їх щире прагнення до навчання, тому що воно:

- особистісно орієнтоване;
- використовує безліч дидактичних підходів;
- має високу мотивацію, що означає зростання інтересу і залучення до роботи в міру її виконання;
- підтримує педагогічні завдання в когнітивній, афектній і психомоторній сферах на всіх рівнях – знання, розуміння, застосування, аналізу, синтезу;
- дає змогу вчитися на власному досвіді й досвіді інших у конкретній справі.

Державна національна програма “Освіта” орієнтує всю систему освіти на формування творчої особистості. А творчу особистість сформує лише творчий учитель, який активно впроваджує інноваційні технології.

ТРУДНОЩІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ

- Недостатня розробленість методу та відсутність розгорнутих методик його застосування;
- Проблематичність поєднання методу з класно-урочною системою;
- Нестача часу на проведення заходів щодо здійснення проекту;
- Складність диференційованого оцінювання внеску кожного учасника групової роботи.

Метод проектів є одним із складних, але в той же час цікавим та ефективним інтерактивним методом.

Державна національна програма “Освіта” орієнтує всю систему освіти на формування творчої особистості. А творчу особистість сформує лише творчий учитель, який активно впроваджує інноваційні технології.

У навчально-виховній роботі слід ширше використовувати активні форми і методи роботи, в т.ч. і метод проектів. Це створить соціально – педагогічні умови, сприятливі для позитивних змін у знаннях, навичках і вчинках вихованців, їхньому ставленні до соціальних явищ, здоровому способі життя, правовому захисті. У проектній роботі ефективно реалізуються принципи педагогіки співпраці. Колективне обмірковування, обговорення проблем, планування роботи та її виконання сприяють створенню демократичної атмосфери, партнерських стосунків. Теми проектів будуть цікавими для учнів, актуальними, якщо це реальні проблеми дитини, школи, громади, країни.

Використання проектів дозволяє особистості бути успішною та конкурентноспроможною, упевнено дивитися в майбутнє, виховує патріотів, які гідно можуть представити Україну, захистити свої права, відстояти погляди.

Якщо у традиційній педагогіці учень має більш пасивну позицію, він вчиться, сприймає інформацію та відтворює її, а вчитель навчає та є більш активним суб'єктом процесу навчання, то інтерактивні методи дають змогу учневі прийняти більш активну позицію, а вчитель виконує допоміжну роль в оволодінні знаннями та навичками.

Традиційна педагогіка

Інтерактивні технології

Головна мета методу проекту: створення умов, за яких учні самостійно й охоче отримують знання з різних джерел, вчать користуватися ними для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань; удосконалюють комунікативні вміння, працюючи в різних групах; розвивають дослідницькі вміння та аналітичне мислення.

Головне завдання методу проектів – зацікавити учнів у набутті знань, що можуть і повинні знадобитися у житті. З цього випливає, що потрібна актуальна, значуща проблема, для розв'язання якої необхідно застосувати і збагатити власні знання. Учитель може підказати джерело інформації або спрямувати думку учнів у потрібному напрямку. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів, формує вміння самостійно обирати різні рішення, шляхи отримання інформації, генерувати ідеї, гіпотези, прогнозувати їх розв'язання.

Переваги методу проектів:

- дозволяє перевірити і закріпити на практиці теоретичні знання;
- забезпечує продуктивний зв'язок теорії та практики у процесі навчання;
- життєвим результатом проекту є продукт, а умовами, інструментами його досягнення є компетенція учня;
- сприяє набуттю учнем життєвого досвіду, необхідного розвитку та функціонування як його окремих компетенцій, так і життєвої компетентності в цілому;

- участь вихованця у проектній діяльності сприяє формуванню вмінь і навичок, становленню життєвих принципів та цінностей, які в подальшому позитивно впливатимуть на його життєдіяльність.

Метод проекту має такі цілі:

- навчити учнів співпрацювати;
- набувати знання самостійно;
- систематизувати отриману інформацію;
- користуватись набутими знаннями для розв'язання конкретних задач;
- працювати в різноманітних групах, виконуючи різні соціальні ролі;
- користуватись дослідницькими методами, вміти їх аналізувати з різних позицій;
- отримати ефективний результат розв'язання проблеми в процесі спільної діяльності.

ТИПИ ПРОЕКТІВ

- **Дослідницькі** – добре продумана структура, позначення цілей, актуальності для кожного учасника; соціальна значимість, продумані методи.
- **Творчі** – не мають детально опрацьованої структури, вона розвивається в процесі роботи, підкоряючись логіці та інтересам учасників проекту.
- **Ігрові** -учасники виконують певні ролі, що обумовлені характером та змістом проекту.
- **Інформаційні**- збір інформації про об'єкт дослідження з метою аналізу, узагальнення та презентації на широкий загал.
- **Практико-орієнтовані** – з чіткою орієнтацією на соціальні інтереси.

- **Комбіновані**- поєднують елементи різних типів проектів.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЕКТІВ ЗА РІЗНИМИ ПІДСТАВАМИ

Підстави для класифікації	Види проектів
Зміст проекту	<ul style="list-style-type: none"> - монопредметні - міжпредметні - надпредметні
Включеність проектів в календарні плани	<ul style="list-style-type: none"> - поточні - підсумкові
Термін виконання проекту	<ul style="list-style-type: none"> - Короткострокові(1-2 уроки) - Середньострокові(1-2 тижні) - Довгострокові (від 2 тижнів)
Кількість учасників проекту	<ul style="list-style-type: none"> - парні - індивідуальні - групові - колективні

Територіальна ознака	<ul style="list-style-type: none"> - внутрішні або регіональні - міжнародні
----------------------	---

Робота над будь-яким проектом потребує деяких зусиль всіх його учасників та певного часу виконання. Тому необхідно дотримуватись деяких вимог при організації та роботі з проектом. Дотримання певних умов дає змогу зробити роботу над проектом більш ефективною та результативною.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ І ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЕКТУ

- 1.Зв'язок з навчальною програмою.
- 2.Зміст проекту (дохідливість, логічність і зручність для сприйняття).
- 3.Дотримання авторських прав.
- 4.Оригінальність.
- 5.Мультимедійні засоби.
- 6.Використання педагогічних технологій.
- 7.Робота в групах.
- 8.Графічний дизайн.
- 9.Оцінювання проекту.
- 10.Організація використання проекту в навчальному закладі.
- 11.Достатня матеріальна база.

Загальні рекомендації до структури проекту:

1. Вибір теми, обґрунтування актуальності. Тип проекту. Кількість учасників.
  2. Обміркування вчителем можливих варіантів проблем, які важливо дослідити в рамках наміченої тематики. Самі ж проблеми впроваджуються учнями з подачі вчителя (навідні запитання, ситуації), можлива “мозкова атака” з наступним колективним обговоренням.
  3. Розподіл завдань по групах. Обговорення можливих методів дослідження, пошук інформації, творчих рішень.
  4. Самостійна робота учасників проекту за своїми індивідуальними чи груповими дослідженнями, творчими завданнями.
  5. Обговорення отриманих даних у групах (на уроках чи на заняттях , у наукових спілках, у груповій роботі у бібліотеці).
  6. Захист проектів.
  7. Колективне обговорення, експертиза, результати зовнішнього оцінювання, висновки.
- Робота над проектом проводиться в декілька етапів, кожний з яких має свої цілі та задачі.

Етапи роботи над проектом

I Підготовка до роботи над проектом	• Інформація про проект, його актуальність, пошук проблеми
II Вибір проблеми	• Використання “мозкової атаки”, голосування за проблему
III Збір і аналіз інформації	• Поділ на групи
IV Планування дій команди	• Куди, кому, навіщо, що робити
V Реалізація	• За планом
VI Підготовка до захисту	• Стенди, плакати, таблиці, діаграми тощо
VII Презентація	• Конференція, газета, рольова гра, реклама, екскурсія тощо
VIII Рефлексія	• Що дав проект?

I. Підготовчий етап. На цьому етапі визначається тема і мета проекту. Обговорюється тема, добирається інформація учнями, а робота вчителя полягає в представленні теми, мотивації, допомозі у постановці та розподілі знань.

II. Етап планування. Цей етап роботи над проектом включає визначення джерел, засобів збору, методів аналізу інформації; вибір засобів представлення результатів; вироблення критеріїв оцінки результату і процесу. Діяльність учнів на цьому етапі полягає в формуванні завдань й

виробленні плану дій, а вчителя у коректуванні, пропозиціях ідей, висуванні пропозицій.

III. Етап збору матеріалів. На етапі збору інформації іде робота з літературою, спостереження, анкетування, експеримент. Діяльність учнів полягає в доборі інформації, діяльність вчителя- у спостереженні, спрямуванні діяльності учнів.

IV. Етап аналізу. На цьому етапі роботи над проектом відбувається узагальнення зібраних матеріалів, формування висновків. На аналізі інформації, відборі найістотнішого полягає діяльність учнів, а робота вчителя – це спостереження за роботою, її коректування, надання порад.

V. Подання і оцінювання результатів. Діяльність учнів на цьому етапі полягає в усному та письмовому звіті, оцінюванні результатів та процесу дослідження. Учні приймають участь у колективному обговоренні результатів проекту та процесу роботи над ним. Тут оцінюється зусилля, використанні можливості, творчі підходи. Участь у колективному обговоренні, оцінюванні результатів проекту та процесу роботи над ним- робота наставника- вчителя.

VI. Презентація проекту. Це публічний захист проекту (літературний вечір, відеофільм, виставка, альбом). Робота учнів полягає в представленні, захисті проекту, а вчитель допомагає учням у презентації проекту.

Щоб краще зрозуміти суть методу проекту, звернемося до характеристики властивостей проектної роботи, яка полягає в тому, що: проект - це цілісна робота, її не можна закінчити, зупинитися на півдорозі, оскільки оцінюється кінцевий результат;

проект - складна робота, яка включає різні види діяльності;

обов'язковим атрибутом проекту є реальна практична діяльність;

проектна діяльність ґрунтується на активній соціальній дії у вирішенні життєво значущої проблеми.

Завдання проекту не тільки в тім, щоб виконати якусь корисну роботу, а й у тім, щоб на цій роботі розширити свій світогляд, набути теоретичних знань, що дають потім змогу краще зрозуміти

життя та по науковому творити його. Під час роботи над проектом учитель виконує функцію консультанта. Він допомагає учням у пошуку інформації, координує процес роботи над проектом, підтримує, заохочує учнів. Знаючи добре свій предмет, вчитель має бути компетентним і в інших галузях науки, розуміти своїх учнів, враховувати їхні можливості і інтереси, бути комунікабельним, толерантним, творчим.

Метод проектів не повинен витіснити класно-урочну систему. Щоб робота за даним методом відбулася результативно, слід запам'ятати наступні правила.

Правила роботи над проектом:

- Поважати думку кожного члена колективу.
- Вміти аргументувати свою позицію, ідею.
- Аналізувати результат власної та колективної діяльності.
- Брати відповідальність за зроблений вибір, прийняте рішення.
- Нести колективну відповідальність за проект.
- Підкорювати свій характер, свої емоції інтересам колективної справи.

Завдання проекту не тільки в тому, щоб виконати якусь корисну роботу, а й у тому, щоб на цій роботі розширити свій світогляд, набути теоретичних знань. У основі проектної технології лежить розвиток пізнавальної та дослідницької діяльності учнів, уміння конструювати свої заняття, орієнтуватися в інформаційному просторі,

розвивати творчі здібності. Традиційний зв'язок «учитель-учень» змінюється на «учень-учитель». Особливого значення набуває залучення школяра до процесу пошуку. Цінною є співпраця між учнями та вчителем. Важливим є не лише результат, а й процес досягнення результату. Під час роботи над проектом учитель виконує функцію консультанта. Він допомагає учням у пошуку інформації, координує процес роботи, підтримує. Знаючи добре свій предмет, він має бути компетентним і в інших галузях науки, розуміти своїх учнів, враховувати їхні можливості й інтереси, бути комунікабельним, толерантним, творчим.

Під час проектної технології діяльність вчителя полягає:

Під час проектної діяльності вчитель має такі результати:

підвищення професійної майстерності;
зацікавлення учнів предметом;
посилення інтересу до навчання;
залучення учнів до пошуку, дослідження;
відчутність реальних результатів своєї праці;
задоволення в інтелектуальному розвитку.
Співпраця учня і вчителя дає такі результати:
творча самореалізація;
задоволення потреби в саморозвитку та самовдосконаленні;
заміна авторитарного стилю спілкування демократичним.

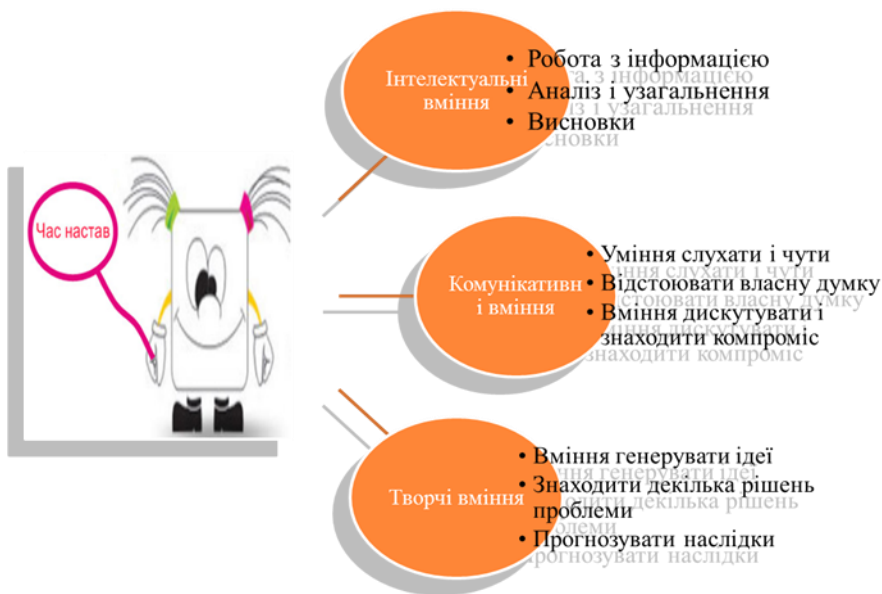
Правила для вчителя, який вирішив працювати за допомогою методу проектів:

Учитель сам вибирає, чи буде він працювати за допомогою методу проектів. Ніхто не може нав'язати вчителю це рішення.
Учитель повністю відповідає за дітей, які беруть участь у проекті, за їхні успіхи і за їхню безпеку.
Учитель довіряє учням, вважає їх рівноправними учасниками спільної творчої роботи і постійно підкреслює своєю поведінкою цю довіру.
Учитель надає учням можливість вільно і самостійно працювати. Він створює для цього всі умови
Учитель вибирає нову позицію, переходячи від ролі лектора й контролера до ролі помічника і наставника.

Учитель стежить за своїм мовленням з точки зору дельтонівського підходу (не « Ти зробив це неправильно ! », а « Чому ти це зробив так ? »).

Учитель втручається в самостійну роботу дітей тільки тоді, коли цього вимагають обставини або учні самі про це просять.

Учитель неодмінно перетворюється на консультанта, порадника, координатора, який переконує у власній правоті силою досвіду, мудрості, аргументів, а не наказу, допомагає учням у пошуку джерел, підтримує неперервний рух учнів у роботі над проектом. Учитель повинен добре знати свій предмет, бути компетентним в інших галузях, бачити точки їх зіткнення. А також має добре знати своїх учнів, їхні можливості, інтереси, бажання.

Учні під час роботи над проектом здобувають певних результатів:

- поглиблення знань;
- розвиток навичок мислення високого рівня;
- розвиток творчих здібностей;
- творче застосування знань;
- свобода вибору;
- уміння працювати в команді;
- підготовка до олімпіад, конкурсів, науково-дослідницької діяльності.

Головний результат проектної або дослідницької діяльності з учнями – формування і виховання особистості, яка володіє проектною і дослідницькою технологією на рівні компетентності.

Отже, ***проектна діяльність*** – крок уперед до нових вершин розвитку педагогічної науки в Україні. Цей метод спрямований у майбутнє. Метод, який є одним із засобів реалізації особистісно орієнтованої освіти і виховання, має прикладний характер, спрямований на конкретну

дитину та подальше її життя. Це метод, що забезпечує гармонійний розвиток особистості, її готовність до подолання перешкод та прагнення до перемоги.

Це один із провідних засобів перетворення школи навчання на школу життя, оволодіння учнями навичками планування власної діяльності, навичками вибору способів та шляхів її здійснення, формування та актуалізації життєвого досвіду учнів.

**ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ
ЗА ТЕМОЮ
«СУЧАСНИЙ УРОК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**

**Керівник: Мельник А.В.
заступник з навчально-виховної роботи**

Виконавець: Гунько Л.Ф.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору.

Закон України «Про освіту»

У сучасну епоху особливого значення набуває завдання комплексного виховання підростаючого покоління. Формування нової людини, що гармонічно сполучає у собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість - необхідна умова здорового сучасного суспільства .

Мета даної роботи - аналіз основних дидактичних концепцій.

Основні завдання:

- розкрити суть процесу навчання;
- показати сучасну систему навчання української мови;
- дати характеристику дидактичних засобів.

- Об'єкт дослідження - урок української мови сучасної типології
- Суб'єкт – учень.

Основні етапи уроку української мови:

1. - організаційний етап;
2. - етап перевірки домашнього завдання;
3. - етап актуалізації суб'єктивного досвіду учнів;
4. - етап вивчення нових знань і способів діяльності;
5. - етап первинної перевірки розуміння вивченого;
6. - етап закріплення вивченого;
7. - етап застосування вивченого;
8. - етап узагальнення й систематизації;
9. - етап контролю й самоконтролю;
10. - етап корекції;
11. - етап інформації про домашнє завдання;
12. - етап підведення підсумків навчального заняття;
13. - рефлексія.

Нетрадиційні уроки української мови

Уроки когнітивного типу
Урок-експеримент

Урок-спостереження
Пошуковий урок

Урок постановки проблем і їхнього рішення
Урок роботи з першоджерелами
Міжпредметний урок
Урок-діалог (дискусія, диспут, евристична
бесіда)

Уроки креативного типу

Урок-евристична ситуація
Рольова гра
Урок навпаки (учень в ролі учителя)
Урок творчого узагальнення

Урок Ділова гра
Урок-подорож
Урок-олімпіада
Уроки з груповою
роботою

Урок-проект (з використанням методу
проектів)
Урок-рефлексія.
типу

Уроки комунікативного

Вимоги до підготовки й організації уроку української мови

- забезпечити на уроці охорону здоров'я школярів (дотримувати техніки безпеки, гігієну праці, чистоту приміщення);
- починати підготовку до кожного конкретного уроку із планування системи уроків по даній темі;
- вчасно підготувати до кожного уроку демонстраційний і дидактичний матеріал;
- забезпечити розмаїтість типів уроків у системі уроків по даній темі;
- створити можливість для знань, що вчаться частинами, на уроці одержувати самостійно під керівництвом учителя.

Вимоги до змісту уроку й процесу навчання української мови:

- урок повинен бути таким, що виховує;
- виконання вимог, що випливають із основних дидактичних принципів;
- на уроці варто виховувати любов до природи;
- процес пошуку істини повинен бути суворо обґрунтованим, умовиводи учнів і вчителя доказовими, лабораторні й практичні роботи повинні включати елементи творчого пошуку;
- у процесі навчання треба виховувати акуратність, терплячість, завзятість у досягненні мети, уміння поводитися в колективі й т.д.

Вимоги до техніки проведення уроку української мови:

- урок повинен бути емоційним, викликати інтерес до навчання, виховувати потребу в знаннях;
- темп і ритм уроку повинен бути оптимальним, дії вчителя й учнів завершеними;
- необхідний повний контакт у взаємодії вчителя й учнів на уроці;
- створити атмосферу доброзичливості й активної творчої праці;
- змінювати по можливості види діяльності учнів, оптимально сполучати різноманітні методи навчання;
- управляти навчальним процесом на уроці, більшу частину уроку активно працюють учні.

Освітні вимоги

1. Цілеспрямованість уроку.
2. Рационалізація й диференціація інформаційного наповнення уроку: науковість та структурування змісту.
3. Обґрунтований вибір засобів, методів і прийомів, орієнтованих на навчання, що розвиває особистість.
4. Оптимальне сполучення репродуктивних і продуктивних методів навчання (проблемний, частково-пошуковий, дослідницький);
5. Діалогічність методів, орієнтація їх на самостійність і активність учнів у процесі навчання.
6. Розмаїтість форм організації навчальної діяльності учнів.
7. Варіативний підхід до формування структури уроку.
Реалізація на уроці в оптимальному співвідношенні всіх дидактичних принципів і правил з них, що впливають.

Виховні вимоги

1. Виявлення й використання на уроці виховних можливостей.
2. Чітка постановка виховних цілей і реалізація їх через систему виховних задач.
3. Організація співробітництва в процесі уроку.

Розвиваючі вимоги

1. Розвиток умінь творчого характеру
2. Розвиток мови, мислення, пам'яті, сенсорної сфери, рухової сфери, розвиток пізнавального інтересу й допитливості.
3. Формування й розвиток загально-навчальних умінь і навичок
4. Вивчення й оцінювання рівня розвитку й психологічних особливостей учнів, проектування «зони найближчого розвитку».

Розробка системи уроків української мови у 2 класі з теми

“Слова, що означають назви предметів”

- Урок №1. Тема. Слова, які означають назви предметів. Розрізювання питань хто? що? Розпізнавання іменників за питаннями хто? що?
- Урок №2. Тема. Групування предметів за родовими та видовими ознаками.
- Урок №3. Тема. Уявлення про один предмет і багато предметів. Змінювання іменників за зразком «один – багато».
- Урок №4. Тема. Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах людей.
- Урок №5. Тема. Велика буква в кличках тварин.
- Урок №6. Тема. Велика буква в назвах міст, сіл, вулиць, річок.
- Урок №7. Тема. Закріплення правил написання слів з великої букви.
- Урок №8. Тема. Узагальнення знань і вмінь учнів за темою «Слова, що означають назви предметів».

Роздаткові навчально-дидактичні матеріали

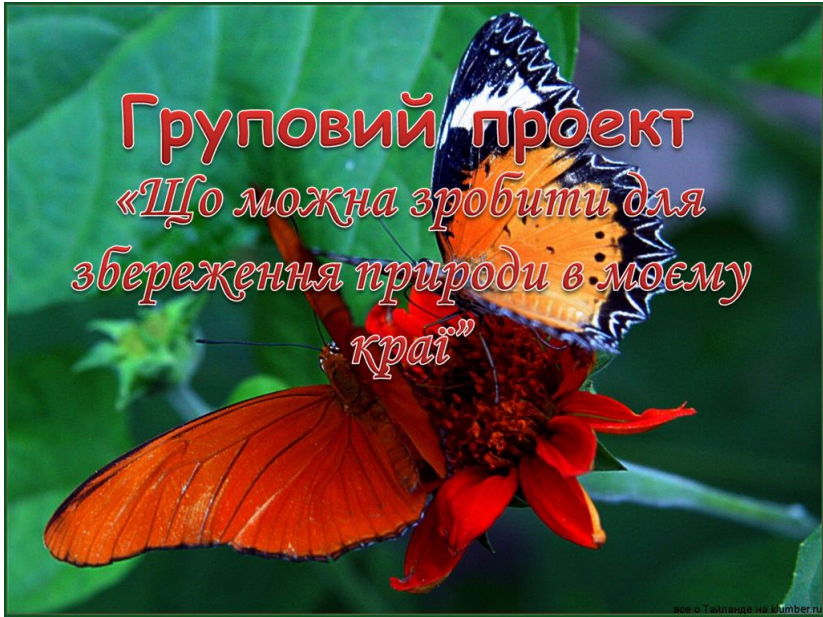
- *Опорні схеми*
- *Картки для творчої роботи в парах*
- *Кольорові різнорівневі картки до гри «Хворі звірі»*

Висновки

- Навчання можна вважати ефективним лише у тому випадку, коли воно базується на прогресивних педагогічних ідеях та технологіях, відбувається у напрямі максимальної реалізації освітніх завдань з оптимально напруженою і синхронною діяльністю викладачів та учнів. Окрім того, успішна організація навчального процесу залежить від відповідності форм і методів навчання психологічним особливостям та функціональним можливостям учнів певної вікової категорії. Всім цим вимогам і відповідають технології сучасного уроку української мови в початковій школі.

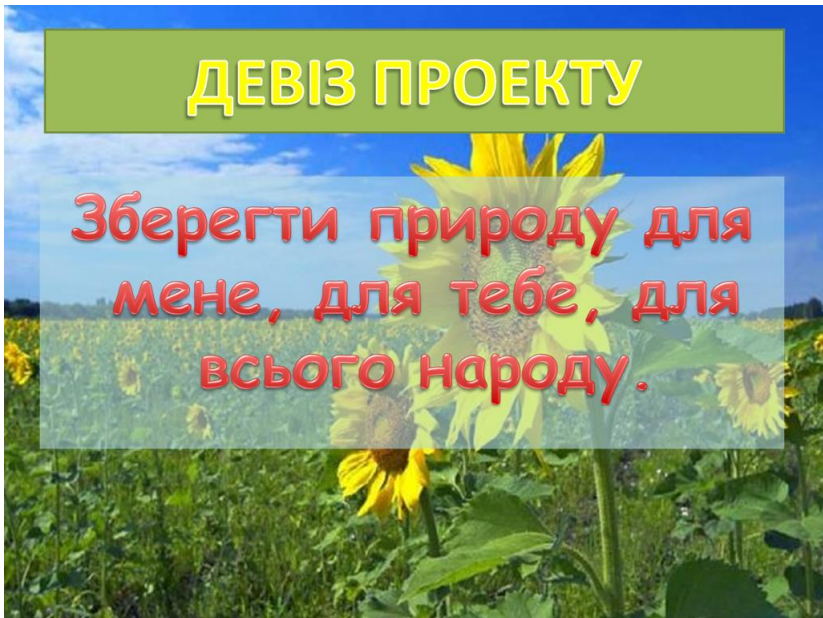
Література, допоміжні Інтернет-ресурси, матеріали з бібліотеки модуля

- Бондар В. Дидактика. – К., 2005.
- Волобуєва Т. Розвиток творчої компетентності школярів. – Харків, 2005.
- Гін А. Прийоми педагогічної техніки. – К., 2005.
- Савченко О. Дидактика початкової школи. – К, 1999.
- Родігін І. Компетентісно-орієнтований підхід до навчання. – Харків, 2005.
- Панченко А., Полюєт О. Навчання в ді. – К., 2003.
- Полюєт О. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007.
- Хлипівець В., Кірик М. Інновації в початковій школі. – Тернопіль, 2000.
- Регіональна програма впровадження компетентісно-орієнтованого підходу в навчально-виховний процес. – Довішець, 2004.
- Логачевська С.П. Диференціація у звичайній класі. – К., 1998.
- А. Кроуфорд. Технології розвитку критичного мислення учнів. – К., 2006
- Гулявтарні зв'язі сучасного творення: Матеріали доповідей науково-практичного семінару. – Кіровоград-У Вятського ППУ, 2001.
- Історія педагогіки й творення. Від зародження виховання в первісному суспільстві до кінця XX в. / Під ред. А.Н.Пискунова. – М.: ТЦ Сфера, 2001.
- Завельський Ю.В. Як підготувати сучасний урок // Завуч. 2000. №4. - с. 04-07.
- Зотов Ю. Б. Організація сучасного уроку. – М.: Освіта, 1984.
- Культура сучасного уроку. / Під ред. Н.Е. Шурковой. – М.: Педагогічне суспільство Росії, 2000.
- Мандутов М. П. Сучасний урок. – М.: Педагогіка, 1985
- Овчинук В. А. Урок у сучасній школі. – М.: Освіта, 1981.
- Все про урок. Під редакцією Романенко М. І., Морозова В. В. – Дніпропетровськ, 2008.
- Грабова Г. С. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 6
- «Методологічні основи теорії та практики сучасного навчально-виховного процесу» (<http://docs.google.com/Doc?docid=0AWVKlcozB3zGhtaDRzZDlftfTAshlmRjczYz:shoShlsul>)
- Капішус Н. О. Основні питання сучасної дидактики (http://moodle.ippo.du.ua/file.php?/Pochatok_o.no.htm)

Груповий проект
*«Що можна зробити для
збереження природи в моєму
краї»*

все о Таиланде на yumber.ru

ДЕВІЗ ПРОЕКТУ

**Зберегти природу для
мене, для тебе, для
всього народу.**

Мета проекту

ВИХОВУВАТИ В УЧНІВ
ДБАЙЛИВЕ, ГУМАННЕ І
ДУХОВНЕ СТАВЛЕННЯ
ДО ПРИРОДИ

Формування у дітей
екологічної культури,
дбайливого ставлення
до природи

Формування
особистості, яка здатна
свідомо, активно, творчо
впливати на
навколишній світ.

Методичка

Завдання проекту

- Сформулювати уявлення про моральну, естетичну, пізнавальну, валогічну, практичну цінність природи для людей,
- З'ясувати фактори, які загрожують природі, запропонувати шляхи збереження природних багатств та поведінку в природі;
- Виховувати почуття відповідальності за природу рідного краю, країни, прагнення берегти, примножувати, охороняти природу;
- Розвинути пізнавальний інтерес до вивчення природи.

*Якщо ми навчилися літати, як
птахи
І плавати під водою, як риби*

*Нам залишається лише одне:
Навчитися жити на землі, як люди*

Джордж Бернард Шоу

Методознавство

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

Підготовчий етап

Дослідницький етап

Конструкторський етап

Просвітницький етап

Аналітико-корекційний етап

Чому планета хворіє?

Повітря забруднюється під час роботи заводів та фабрик

Автомобіль-одна із вагомих причин забруднення повітря

ВИСНОВОК

- не спалювати опале листя, а прикопувати його;
- на фабриках і заводах встановлювати очисні фільтри;
- користуватися екологічно чистими видами транспорту;
- більше ходити пішки.

Методознавство

*Відома звіку рідина, усяк її вживає,
Буває хмаркою вона, сніжинкою буває,
Бува, як скло, крихка, тверда,
Це звичайнісінька ...*

ВОДА

Забруднення та замулювання джерел і дрібних водойм

ДЖЕРЕЛЬЦЕ

Джерельце під вербою
виблискує водою.
Прийду до нього
й до ладу
порозчищаю, обкладу.
І задзвенить, і заспіва
вода джерельна,
мов жива.

Іноді фабрики і заводи зливають у водойми забруднену воду

Забруднення води під час миття транспортних засобів

Засмічування водойм та берегів

ВИСНОВОК

- не засмічувати водойми та береги;
- на фабриках і заводах фільтрувати відпрацьовану воду;
- розчищати джерела та дрібні водойми;
- не мити транспорт на берегах водойм.

Мене б'ють, колотять,
перевертають, ріжуть. Я все
терплю й всім добром
плачу.

ЗЕМЛЯ

Звернення землі

Важко мені, діти мої.
Чи не я вас породила,
чи не я вам сили даю?
Викохую для вас
кожну травиночку,
кожен кущик і кожне
дер

Всі свої багатства
віддаю вам до
останку, годую вас
,захищаю братів
наших менших-
тваринок, пташок,
жуч

За що ж раните мене, діти мої,
чом не шануєте? Адже на споених
отрутохімікатами полях не буде
колоситися пшениця.

*Щоб розмокла, розчинилася, змішалася з
землею кинута в лісі газета, потрібен
рік. З порожньою консервною банкою це
відбувається протягом кількох років.*

*Для поліетиленового пакета потрібні
десятиріччя. А розбите скло псуватиме
мене вічно. Не брудніть мене, не
засмічуйте, бо я ваша мати*

ВИСНОВОК

- не засмічувати землю;
- уникати оброблення полів отрутохімікатами;
- насаджувати дерева біля ярів та балок,

Що зробили ми для збереження природи рідного краю.

Акції, проведені в школі:

- «Збережи первоцвіт»
- «Збережи ялинку»
- «Найкраща шпаківня»
- «Збережи електроенергію»
- «Розчистимо ліс»
- «Чиста планета»
- «День Землі»

